

АНОТАЦІЯ

Гончар С.Й. Формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – Економіка. – Національний університет «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України, Львів, 2021.

Стан національної економіки України на сьогодні потребує значних досліджень та змін, впливу держави у багатьох напрямках. Адже саме держава повинна забезпечити основу для подальшого збалансованого розвитку економіки, що включає в себе: якісну законодавчу базу, яка забезпечить рівні права та гарантії для підприємців, інвесторів та громадян; ефективну судову систему, яка дозволить відстоювати свої права та вирішувати конфліктні ситуації неупереджено; позитивний імідж України на світовій арені, що забезпечить економіку іноземними інвестиціями, міжнародними зв'язками тощо.

Важливою складовою економічної політики держави є кредитно-інвестиційна політика, ефективність якої прямо впливає на розвиток національної економіки. Однак динамічні зміни у суспільстві, активна діджиталізація, поява нових фінансових інструментів та інвестиційних моделей вимагає комплексного рішення, яким, на основі нашого дослідження, є постійне вдосконалення кредитно-інвестиційної політики на рівні держави. Також в Україні не повністю використовується потенціал внутрішнього приватного інвестування, що в першу чергу зумовлено низьким рівнем фінансової грамотності населення.

Дисертацію присвячено вирішенню наукового і прикладного завдання щодо формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці. Актуальність обраної теми дисертаційної роботи підтверджується тим, що кредитно-інвестиційна політика є важливою складовою економічної політики держави, ефективність якої прямо впливає на розвиток національної економіки. На сьогодні в Україні необхідним є удосконалення кредитно-

інвестиційної політики, покращення інвестиційного клімату та ефективний вплив держави на кредитно-інвестиційні процеси.

Метою дисертаційної роботи є розроблення теоретичних і методико-прикладних засад формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Об'єктом дослідження є процес формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Предметом дослідження є теоретико-прикладні засади формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження, сформульовано його мету та завдання, описано наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів виконаної дисертаційної роботи.

У першому розділі **«Теоретичні і прикладні засади формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці»** здійснено аналізування існуючого понятійного та термінологічного апарату щодо кредитно-інвестиційної політики, з'ясовано сутність та значення кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, визначено концептуальні положення з формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, а також удосконалено типологію факторів, що визначають формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

На основі проведених досліджень запропоновано трактувати поняття «кредитно-інвестиційна політика» як елемент економічної політики держави, який складається з організаційно-правових та економічних заходів, котрі розвивають кредитно-інвестиційну діяльність, регулюють використання кредитних та інвестиційних ресурсів з метою забезпечення збалансованого розвитку національної економіки.

Наведено порядок реалізації ефективної кредитно-інвестиційної політики в національній економіці. Для більш ефективного дослідження потрібно розуміти його основні етапи, елементи та завдання. Для цього запропоновано концептуальну модель кредитно-інвестиційної політики в національній

економіці, яка включає в себе та роз'яснює мету, завдання, об'єкт, принципи, масштаби, критерії та виконавців щодо кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Удосконалено типологію факторів, які визначають формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, до якої ми пропонуємо включити: рівень фінансової грамотності, технічної освіченості населення, обсяг заощаджень у населення, рівень довіри населення до державних органів, доступ до кредитних ресурсів, штрафні санкції за порушення умов інвестування чи кредитування, захист інвесторів, розвиток венчурної діяльності, наявність активно діючих бізнес-ангелів, існування державних та регіональних інвестиційних фондів, відкрите акредитування інвестиційних консультантів.

У другому розділі **«Аналізування та оцінювання стану кредитно-інвестиційної політики в національній економіці»** реалізовано дослідження особливостей кредитної діяльності в національній економіці, встановлено проблеми розвитку кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, здійснено вибір моделей розвитку кредитно інвестиційної політики в національній економіці в умовах глобалізації.

За результатами аналізування за регіонами обсягів та структури капітальних інвестицій можна відзначити, що близько 70 % капітальних інвестицій надходять у 6 областей та у м. Київ. Решта регіони отримують досить незначні частки інвестицій, що призводить до нерівномірного розвитку регіонів.

Визначено, що рівень фінансової грамотності є важливим показником для зростання приватних інвестицій населення, що відповідно впливає на розвиток кредитно-інвестиційної діяльності в Україні. Проаналізовано результати досліджень рівня фінансової грамотності населення, порівняно індекс фінансової грамотності України з іншими країнами. Також проведено власне опитування та порівняно результати із результатами опитувань, які було проведено раніше. Визначено, що рівень фінансової грамотності населення поступово зростає, але державі необхідно приділити більшу увагу підвищенню

рівня фінансової грамотності населення заради зростання рівня життя українців і зростання та розвитку національної економіки.

На основі ґрунтовного аналізу американської моделі кредитно-інвестиційної політики можемо стверджувати, що дана модель передбачає максимально комфортні умови для розвитку підприємницької діяльності та мотивуванні активного населення до розвитку перспективних нових технологій та виробництв. Також визначено, що японська модель це регульований корпоративний капіталізм, який ґрунтується на високому рівні національної свідомості, врахуванні інтересів нації в першу чергу, створенні максимально сприятливих умов для розвитку перспективних видів економічної діяльності.

У третьому розділі **«Розвиток моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці»** побудовано модель кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, удосконалено інструменти державного регулювання кредитно-інвестиційною політикою, а також досліджено економічну ефективність розвитку моделей кредитно інвестиційної політики в національній економіці.

У роботі запропоновано модель кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, яка враховує особливості реалізації високоприбуткових та соціально орієнтованих інвестиційних проектів.

Визначено цілі кредитно-інвестиційної політики та доповнено перелік інструментів для удосконалення моделі кредитно-інвестиційної політики такими: до адміністративних - створення консультативної ради щодо управління інвестиційною діяльністю державних підприємств, високі штрафні санкції за порушення умов у процесах інвестування чи кредитування; до інституційних - створення інформаційних систем та забезпечення рівноцінних можливостей доступу до необхідної для інвесторів та підприємців інформації – Єдина база, освітні програми – реалізування програм з підвищення фінансової та технічної освіченості населення, забезпечення ефективної інфраструктури, що уможливить реалізування фандрайзингу та венчурної діяльності; формування довіри до держави та фінансово-кредитних інституцій.

Визначено, що одним із основних рейтингів є Індекс легкості ведення бізнесу Doing Business, який розраховує Світовий банк на основі макроекономічних показників всіх держав. Індекс легкості ведення бізнесу можна вважати одним із показників, які впливають на інвестиційну привабливість України. Для забезпечення зростання індексу інвестиційної привабливості за результатами даного дослідження виділено низку проблем, які потребують найшвидшого вирішення: рівень корупції - недосконалий механізм боротьби з корупцією; низькі економічні показники – високий рівень інфляції, девальвація, нестабільність національної валюти тощо; неефективні реформи (судова система, реформи ринку праці, земельні реформи); політична нестабільність, у тому числі законодавча нестабільність.

Здійснено аналізування значної кількості методів та рейтингів оцінювання інвестиційної привабливості держави, її кредитної надійності та кредитного ризику. Серед основних рейтингів було проаналізовано такі: рейтинг Euromoney, Institutional Investor рейтинг, Дослідження Світового банку Investment Climate Survey (ICS), Рейтинг Business Environment Risk Intelligence (BERI), Moody's Investor Service, рейтинг Інституту розвитку менеджменту, оцінка COFACE, Рейтинг Global Competitiveness Index, рейтинг Фонду «Спадщина», рейтинг UNCTAD, рейтинг Standard & Poor's та оцінка Fitch.

Визначено, що немає універсальної рейтингової системи, котра оцінює стан та перспективи кредитно-інвестиційної діяльності держави. Кожна із аналізованих методів характеризується різною кількістю факторів (від 50 до 320), проте значна частина з них повторюється у різних рейтингових агентствах. Отже, на основі цього можна взяти до уваги лише ті чинники, що найчастіше враховуються різноманітними рейтинговими агентствами.

Також наведено систему можливих показників, придатних для оцінювання інвестиційної привабливості видів економічної діяльності, яка включає групи показників та коефіцієнти до кожної групи та проаналізовано підходи до такого оцінювання різних науковців.

Запропоновано метод оцінювання інвестиційної привабливості підприємства чи проекту для іноземного інвестора, який включає наступні

етапи: оцінювання загальноекономічної ситуації в країні з використанням глобальних баз даних, оцінювання інвестиційного клімату держави за допомогою міжнародних рейтингів, дослідження пріоритетних видів економічної діяльності для інвестування в державі, оцінювання кредитної та інвестиційної діяльності регіону, аналізування інвестиційної привабливості та економічного потенціалу підприємства чи проекту. Також розроблено метод для внутрішнього інвестора, який передбачає такі етапи: дослідження пріоритетних видів економічної діяльності для інвестування в державі, перспективних регіонів для інвестування, оцінювання кредитної та інвестиційної діяльності регіону, аналізування інвестиційної привабливості та економічного потенціалу підприємства чи проекту. Запропоновані показники доцільно застосовувати для аналізування якості та ефективності використовуваної у державі моделі кредитно-інвестиційної політики. Їх показники варто досліджувати у динаміці та порівнювати значення як із іншими країнами, так і з власними протягом певного періоду часу.

Висновки до дисертації включають узагальнені результати дослідження та рекомендації щодо їх практичного застосування. Теоретичне значення роботи полягає в тому, що її результати дають змогу детальніше розуміти процеси формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в можливості їх використання у практичній діяльності органів державної та місцевої влади при: визначенні інвестиційної привабливості регіону та ефективності використовуваної у державі моделі кредитно-інвестиційної політики; формування моделі кредитно-інвестиційної політики; виборі та формуванні інструментів кредитно-інвестиційної політики; аналізуванні факторів, що визначають формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, кредитна діяльність, національна економіка, кредитна політика, інвестиційна політика, інвестиційні ресурси, кредитні ресурси, моделі кредитно-інвестиційної політики.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Наукові праці, у яких опубліковані основні результати дисертації

1.1. Монографія

1. Honchar S., Bublyk M., Matseliukh Yu., 2019. Assessment of leadership abilities in the context of international economic relations. *Management of the 21st century: globalization challenges*. Issue 2

1.2. Публікації у наукових фахових виданнях України та у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних

2. Гончар С.Й., Кузяк В.В., 2018. Застосування методів стрес-менеджменту під час ведення кредитно-інвестиційної політики на підприємстві. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*, 899, с. 9–14.

3. Гончар С.Й., 2019. Сутність та значення кредитно-інвестиційної політики в національній економіці. *ІНТЕЛЕКТ XXI*, 6 (ч.1), с.54-57. (Міжнародні наукометричні бази даних: **Index Copernicus**)

4. Гончар С.Й., 2019. Аналізування динаміки капітальних інвестицій як один із етапів формування ефективної моделі кредитно-інвестиційної політики. *Держава та регіони*. Серія: *Економіка та підприємництво*, 6 (111), с. 25-29. (Міжнародні наукометричні бази даних: Index Copernicus International (Республіка Польща))

5. Гончар С. Й. та Уголькова О. З., 2020. Регулювання краудфандингу як об'єкта кредитно-інвестиційної політики держави. *Бізнес Інформ*, 2, с. 407–412. (Міжнародні наукометричні бази даних: Ulrichsweb Global Serials Directory (США); Research Papers in Economics (США); Російський індекс наукового цитування (Росія); Index Copernicus (Польща); Directory of Open Access Journals; Academic Journals Database (Швейцарія); Research Bible (Японія); Соціонет (Росія); Open Academic Journals Index; GetInfo (Німеччина); BASE (Німеччина); OpenAIRE (Європейський Союз); SUNCAT Union Catalogue (Велика Британія);

Library Hub Discover (Велика Британія); J-Gate (Індія); Open Access Library; Advanced Science Index; Академия Google (США); InfoBase Index; WorldCat)

1.3. Публікація у періодичному науковому виданні іноземної держави

6. Honchar S., Ugolkova O., Reverenda N., 2020. Analysis of the features of credit and investment policy on the examples of United States, United Kindom and Japan. (Аналізування особливостей кредитно-інвестиційної політики на прикладі США, Великобританії та Японії.) *European Journal of Economics and Management*, 6, с. 62-70.

2. Оpubліковані праці апробаційного характеру

7. Гончар С.Й., 2019. Стимулювання кредитно-інвестиційної діяльності в національній економіці. *Економіка, облік, фінанси та право: стратегічні пріоритети розвитку в умовах глобалізації: Міжнародна науково-практична конференція*. Полтава, Україна, 5 грудня 2019 р. Полтава: ЦФЕНД.

8. Гончар С.Й., 2019. Сучасні тенденції розподілу капітальних інвестицій за джерелами фінансування. *Трансформація національної економіки в контексті реалізації євроінтеграційної стратегії: IV Міжнародна науково-практична конференція*. Миколаїв, Україна, 27 грудня 2019 р. Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського.

9. Гончар С.Й., Коць О.О., Нетребич Г.І., 2020. Електронні гроші та доцільність їхнього використання в Україні. *Інноваційні технології у розвитку сучасного суспільства: Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, Україні, 18-19 квітня 2019 р. Львів: Видавництво Львівської політехніки.

10. Гончар С.Й., 2020. Принципи формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці. *Світова наука: проблеми, перспективи, інновації: I Міжнародна науково-практична інтернет-конференція*. Бердянськ, Україна, 2 жовтня 2020 р. Бердянськ : БДПУ.

11. Гончар С.Й., 2021. Фактори формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці. *Аспекти прогнозування економічного та соціального розвитку країни: Міжнародна науково-практична конференція*. Дніпро, Україна, 30 січня 2021 р. Дніпро : НО «Перспектива».

12. Гончар С.Й., 2021. Формування моделі кредитно-інвестиційної політики в національній економіці. *World science: problems, prospects and innovations: V Міжнародна науково-практична конференція*. Торонто, Канада, 27-29 січня 2021 р. Торонто: бв.